

تأثیر نوع اظهارنظر حسابرسی بر حجم معاملات سهام در بورس اوراق بهادار تهران

محمد نورزاد دولت آبادی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

جهانگیر جدیری نقاش کار

کارشناس ارشد حسابداری

چکیده

این تحقیق، با هدف ارزیابی تأثیر نوع اظهارنظر حسابرسی بر تعداد دفعات گردش سهام برای بررسی وجود محتوای اطلاعاتی اظهارنظر حسابرسی مقبول و غیرمقبول انجام شده است. بدین منظور نمونه ای از شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از دوره های رخداد ۷ روزه و ۱۵ روزه پیرامون برگزاری مجمع عمومی صاحبان سهام، طی سال های ۱۳۸۶-۱۳۸۰، مورد آزمون قرار گرفت. علیرغم بالا بودن شمار اظهارنظرهای غیر مقبول نسبت به اظهارنظر مقبول، هیچ تفاوت معنی داری میان نوع اظهارنظر حسابرسی، از لحاظ تأثیر بر تعداد دفعات گردش سهام، مشاهده نگردید. این نتایج نشان می دهد، بازار سهام اگرچه ممکن است در کل میان اظهارنظر حسابرسی تمایز قائل شود، لکن این تمایز تا حدی نیست که باعث تغییر در حجم معاملات سهام گردد. واژه های کلیدی: نوع اظهارنظر حسابرسی، تعداد دفعات گردش سهام، محتوای اطلاعاتی

۱. بیان مسئله

محتوای اطلاعاتی گزارش و اظهارنظر حسابرسی و نقش آن بر تصمیم گیری خوانندگان گزارش مخصوصاً سرمایه گذاران در بورس اوراق بهادار موضوعی بوده است که در طی چهار دهه گذشته در بازار های استرالیا، کانادا، انگلستان و فرانسه و اسپانیا و به خصوص ایالات متحده آمریکا طی تحقیقات ارزشمندی همانند دوپوچ و همکاران

(۱۹۸۶-۱۹۸۷)؛ داد و همکاران (۱۹۸۴)؛ چاو و رایس (۱۹۸۲)؛ لادر و همکاران (۱۹۸۶-۱۹۸۷) انجام گردیده است. کراسول (۱۹۸۵) تحقیقات انجام گرفته تا سال ۱۹۸۲ را بررسی و چنین نتیجه گیری می کند که به علت تناقض و عدم تطابق شواهد نمی توان حکم کلی در خصوص محتوای اطلاعاتی بندهای شرط در گزارش حسابرسی صادر کرد. به عقیده وی، بکارگیری روش های نادرست تحقیق یکی از مهمترین موانع شناسایی آثار اطلاعاتی بندهای شرط حسابرسی است و مشکلات طرح تحقیق موجب می شود یافته های محققان در این زمینه همسو نباشد [11]. امین و همکاران (۱۹۹۴) معتقدند برای یک اظهارنظر مشروط، انتظار می رود که تاثیر توافق عمومی بر تاثیر مطلع بودن چیرگی داشته باشد. آنها بیان می کنند که بازار اظهارنظر مشروط را پیش بینی می کند. بازار از شرایط اقتصادی شروط قبل از انتشار عمومی آن آگاه می شود. بنابراین، توقعی وجود ندارد که آگاهی بازار در رابطه با شرکت، بطور با اهمیتی افزایش یابد و تاثیر مطلع بودن انتظار می رود که ناچیز باشد. این انتظار مطابق با مطالعات پیشین است که بازار بطور منفی قبل از اعلان عمومی اظهارنظر مشروط به آن واکنش نشان می دهد [۱۴ و ۱۲]. با این وجود، شروط حسابرسی اطلاعاتی را برای بازار فراهم می کند، چرا که آن انتظارات قبلی را تأیید می کند. در نتیجه، بازار از دعاوی، مسائل مرتبط با وام دهندگان، مشکلات اعتباری و سایر شرایط اقتصادی قبل از اعلان باخبر می شود. شروط حسابرسی بازار را با دسترسی یک شخص ثالث به شرایط اقتصادی دقیق، تأمین می کند. این دسترسی در عبارات شفاف و بدون ابهام فراهم شده است. بنابراین، اعلان شروط پیش بینی می شود که توافق عمومی را میان سرمایه گذاران افزایش دهد. در نتیجه سرمایه گذاران اعلان را بطور همگن تفسیر کرده و بنابراین، انتظار می رود که حجم معاملات کاهش یابد. بدین ترتیب با استفاده از معیار تعداد دفعات گردش سهام به بررسی تغییر در حجم معاملات سهام به عنوان ابزاری جهت ارزیابی میزان توافق سرمایه گذاران پرداخته می شود [7].

۲. پیشینه پژوهش

فیرث (۱۹۷۸) تحقیقی را براساس نمونه ای متشکل از ۲۴۷ شرکت دارای گزارش حسابرسی مشروط برای بررسی تاثیر گزارش های مشروط حسابرسی منتشر شده بر قیمت

های سهام در تاریخ انتشار گزارش و تاثیر آنها بر تصمیمات سرمایه گذار انجام داد. نتایج گویای این بود که در بازار انگلستان، بندهای شرط "عدم تداوم فعالیت" و "ارزش دارایی ها" منجر به کاهش شدید قیمت سهام شرکت های دریافت کننده این نوع شرط های حسابرسی می شود [15]. بال و همکاران (۱۹۷۹) در تحقیقی به این نتیجه دست یافتند که بندهای شرط مربوط به "استهلاک ساختمانها" منجر به تعدیلات مثبت قیمت سهام در بازار سهام استرالیا می شود. اگرچه آنها تصدیق می کنند که قیمت سهام تحت تاثیر هرگونه اطلاعات واقع می شود اما معتقدند این جهت گیری شفاف نیست [8]. نتیجه تحقیق چاو و رایس (۱۹۸۲) براساس نمونه متشکل از ۹۰ شرکت مشابه از نظر نوع صنعت و اندازه فروش که به دو گروه شرکت های دارای بند های شرط "با توجه به" و فاقد آن، تقسیم شده بودند، نشان داد که قیمت سهام گروه اول بطور قابل ملاحظه ای کاهش یافته و میزان این کاهش به نوع بندهای شرط بستگی دارد [12]. چنین نتایجی پشتیبانی مبهمی را از این عقیده که بندهای شرط حسابرسی در بردارنده محتوای اطلاعاتی برای سرمایه گذار است، ایجاد می کند [18]. امین و همکاران (۱۹۹۴)، محتوای اطلاعاتی اظهارنظر حسابرسی را برای شرکت های خارج از بورس در آمریکا بررسی نمودند. این مطالعه، ۱۷۷ اظهارنظر مشروط را که در دوره ۱۹۸۸-۱۹۷۴ منتشر شده بود، پوشش می داد. آنها مدل بازار را برای محاسبه بازده های عادی و غیرعادی به کار برده و سپس بازده های متوسط و غیرعادی انباشته محاسبه گردید. نتایج مطالعه حاکی از واکنش منفی بازار در طول دوره قبل از تاریخ انتشار اظهارنظرهای مشروط بود، اما هیچ واکنشی در طول دوره رخداد، مشاهده نگردید [7]. سلطانی (۲۰۰۰) ۵۴۳ اظهار نظر مشروط را طی سالهای ۱۹۸۶ - ۱۹۹۵ برای شرکتهای ثبت شده در بازار سهام پاریس بررسی کرد. نتایج مبین این بود که در اکثر موارد، انواع مختلف شروط حسابرسی و تداوم اظهارنظرهای مشروط، همه، بازده های منفی غیر عادی با اهمیتی حول تاریخ های مورد انتظار داشت. علاوه براین، نتایج، بازده های غیرعادی مهمی را برای شرکت های دریافت کننده اظهارنظرهای مقبول، نشان داد. این نتایج مشخص کرد که استفاده کنندگان اطلاعات حسابرسی ممکن است، اساساً، به محتوای اطلاعاتی گزارش حسابرسی، بصورت یک مجموعه در مقایسه با فقط بند

اظهار نظر حسابرسی علاقه مند باشند [18]. چن و همکاران (۲۰۰۷) در تحقیقی با عنوان "تاثیرات حسابرسی روی تغییرپذیری بازده ها و حجم معاملات"، مدلی را تهیه کردند برای نشان دادن اینکه حسابرسی می تواند واگرایی اطلاعاتی میان سرمایه گذاران را به اندازه ای کاهش دهد که وزن نسبی ای که آنها روی اطلاعات صورت های مالی عمومی، به عنوان نقطه مقابل اطلاعات متنوع غیرحسابداری قائل می شوند، افزایش یابد. مطابق پیش بینی ها، آنها دریافتند که مشاهدات مربوط به شرکت های حسابرسی شده با تغییر پذیری ضعیف بازده سهام و مقادیر پایینتر حجم معاملات در مقایسه با شرکت های حسابرسی نشده، متعاقب انتشار صورت های مالی شش ماهه، مرتبط هستند. یافته های آنها نشان داد که مزایای حسابرسی از این حیث که ریسک اطلاعاتی درک شده در صورت های مالی حسابرسی شده را کاهش می دهد، به همان اندازه نیز کاهش دهنده واگرایی اطلاعاتی میان سرمایه گذاران است [9]. تاهیناکیس و همکاران (۲۰۱۰) به بررسی گزارش های حسابرسی شرکت های پذیرفته شده در بازار سهام آتن، طی سال های ۲۰۰۵-۲۰۰۷ پرداختند. با استفاده از مدل بازار و محاسبه بازده، تاثیر گزارش حسابرسی بر قیمت سهام مورد آزمون قرار گرفت. نتایج حاصل نشان داد که گزارش های حسابرسی، محتوای اطلاعاتی محدودی برای سرمایه گذاران فراهم کرده و بخشی از فرایند تصمیم گیری آنها را تشکیل نمی دهند. آنها نتیجه گیری کردند که این ممکن است به علت عدم درک محتوا، اهمیت و ارزش چنین گزارش هایی باشد [19]. در تحقیق خاتمی (۱۳۷۶)، شرکت های پذیرفته شده در بورس که سال مالی آنها در سال ۱۳۷۴ به پایان رسیده و دارای یکی از ویژگی های زیر، مورد مطالعه قرار گرفته است: ۱- جمع ارزش ریالی شروط و تعدیلاتی که حسابرس به شکل کمی بیان کرده است، بیش از مبلغ ۴۰۰۰ میلیون ریال باشد

۲- حسابرس نسبت به ترازنامه و یا صورت سود و زیان نظر مردود اظهار کرده باشد. ۳- حسابرس از اظهار نظر خودداری نموده باشد. ۴- اصل تداوم فعالیت شرکت زیر سوال رفته باشد (مثلا مشمول اصل ۱۴۱ قانون اصلاح قسمتی از قانون تجارت شده باشد).

برای ارزیابی واکنش قیمت سهام بر اثر شروط حسابرسی، تعداد ۱۰ شرکت از ۳۷ شرکت منتخب بر اساس شرایط پیش گفته که دارای بیشترین جمع مبلغ کمی برای شروط حسابرسی بودند انتخاب، و ۱۰ شرکت که در فهرست ۳۷ شرکت برگزیده قرار نداشتند، براساس دو ویژگی نوع صنعت و اندازه شرکت و دارای کمترین مبلغ جمع کمی برای شروط حسابرسی، به عنوان گروه کنترل انتخاب شدند. روش تحقیق، استفاده از ضریب پاسخ سود بود که در محاسبه آن به علت نبود موسسات رده بندی سهام و عدم انتشار سود تخمینی هر سهم، سود بودجه شده هر سهم استفاده شد. نتایج نشان داد که میانگین ضریب پاسخ سود برای شرکتهای با شروط کمتر ۲۴٫۸۲ و برای شرکتهای با شروط سنگین تر ۵٫۸۳ یعنی بیش از چهار برابر بود. این نتیجه، مهمترین آزمون برای نشان دادن واکنش مثبت سهامداران نسبت به شرکتهای با شروط کمتر، در مقایسه با شرکتهای با شروط سنگین تر بوده و با نتایج مشابه در سایر بورسها، کاملاً تطبیق دارد [2].

۳. روش پژوهش

در تحقیق حاضر به منظور بررسی گزارش های حسابرسی، از لوح های فشرده شرکت اطلاع رسانی و خدمات بورس (ویرایش اول) استفاده شد. این لوح های فشرده دوره زمانی ۱۳۸۶-۱۳۸۰ را پوشش می دهند. به منظور کاهش تاثیر سایر عوامل بر نتایج تحقیق، شرکت های انتخابی دارای شرایط زیر می باشند:

- ۱- شرکت هایی که قبل از سال ۸۰ پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده و تا پایان سال ۱۳۸۶ عضویت و فعالیت آنها ادامه داشته باشد. ۲- شرکت هایی که سال مالی آنها پایان اسفند ماه می باشد. ۳- شرکت هایی که در طول دوره مورد بررسی تغییر سال مالی نداده باشند. ۴- کلیه شرکت های سرمایه گذاری و واسطه گری مالی از نمونه حذف خواهند شد. ۵- شرکت هایی که در تاریخ روز برگزاری مجمع عمومی سالانه صاحبان سهام، مجمع دیگری را تشکیل داده اند، از نمونه حذف خواهند شد. ۶- شرکت هایی که اطلاعات مورد نیاز تحقیق را در بازه زمانی فوق در دسترس داشته باشند. ۷- شرکت هایی که در طول دوره رخداد، افزایش سرمایه داده اند، از نمونه حذف خواهند شد. ۸- شرکت هایی که در طول دوره رخداد، تغییر اساسنامه داده اند، از نمونه حذف خواهند شد. ۹-

شرکت هایی که در کل بازه زمانی هفت ساله فوق، عدم فعالیت (عدم انجام مبادله سهام ثبت شده در تابلوی بورس) آنان کمتر از ۶ ماه باشد.

با اعمال محدودیت های فوق در کل، تعداد 111 شرکت به عنوان نمونه آماری انتخاب گردید. در این تحقیق همانند تاهیناکیس و همکاران (۲۰۱۰) دوره هفت روزه قبل و بعد از مجمع عمومی سالانه صاحبان سهام، که فرض شده است که دوره ای منطقی باشد [6] به عنوان دوره رخداد تعیین می گردد. علاوه بر این، به دلیل اینکه نتایج تحقیق ممکن است نسبت به طول دوره رخداد بکار گرفته شده حساس باشد، دوره های پانزده روزه قبل و بعد از برگزاری مجمع نیز که در تحقیق سلطانی (۲۰۰۰) به کار گرفته شده به عنوان دوره ای جایگزین در محاسبات لحاظ خواهد شد. این تحقیق برای شرکت های بورس اوراق بهادار تهران در سالهای ۱۳۸۶-۱۳۸۰ که سهام آنها در دوره زمانی مذکور مورد معامله قرار گرفته است، در دوره های ۷ روزه و ۱۵ روزه پیرامون برگزاری مجمع عمومی سالانه صاحبان سهام انجام می گردد. بعد از استخراج شرکت های منطبق با شرایط نمونه گیری، روزهای رخداد هر یک از آن ها بر اساس روزهای کاری بورس تعیین و داده های مربوط به متغیرهای وابسته تحقیق به صفحه گسترده اکسل منتقل گردید. برای تفکیک انواع اظهارهای مقبول و غیر مقبول، به اظهارنظر حسابرسی مقبول کد ۰ و به اظهار نظر حسابرسی غیر مقبول کد ۱ داده شد، و از طریق نرم افزار SPSS فرضیه های تحقیق مورد آزمون قرار گرفت. لازم به ذکر است که به دلیل عدم تطابق گزارش های حسابرسی مردود و عدم اظهارنظر با شرایط نمونه گیری، این گزارش ها در آزمون فرضیه ها لحاظ نگردید و تنها به بررسی تفاوت میان اظهارنظرهای حسابرسی مقبول و مشروط پرداخته شد. فرضیه تحقیق بدین شرح می باشد:

فرضیه H_0 : تفاضل تعداد دفعات گردش سهام در شرکت های با اظهارنظر مقبول متفاوت از شرکت های با اظهارنظر غیر مقبول نیست.

فرضیه H_1 [2]: تفاضل تعداد دفعات گردش سهام در شرکت های با اظهارنظر مقبول متفاوت از شرکت های با اظهارنظر غیر مقبول است.

۴. متغیرهای پژوهش

متغیر مستقل این تحقیق نوع اظهار نظر حسابرسی بوده و شامل : اظهار نظر مقبول و اظهار نظر غیر مقبول می باشد.

اظهار نظر مقبول بیانگر این است که صورت های مالی شرکت طبق اصول پذیرفته شده حسابداری و از تمام جنبه های با اهمیت به نحو مطلوب نشان داده شده است.

اظهار نظر غیر مقبول نوعی از اظهار نظر حسابرس مستقل نسبت به صورت های مالی تهیه شده توسط واحد اقتصادی مورد رسیدگی می باشد که به دلیل انحراف از استانداردهای حسابداری در تهیه صورت های مالی، ایجاد محدودیت در رسیدگی توسط واحد مورد رسیدگی و یا ایجاد محدودیت در رسیدگی توسط عوامل خارج از واحد مورد رسیدگی (ابهام ذاتی) صادر گردد [3]. اظهار نظر مشروط باید هنگامی اظهار شود که حسابرس نتیجه گیری می کند نظر مقبول نمی تواند اظهار شود، اما اثر هرگونه عدم توافق با مدیریت یا محدودیت در دامنه رسیدگی چنان با اهمیت و فراگیر (اساسی) نیست که مستلزم اظهار نظر مردود یا عدم اظهار نظر شود [5].

متغیر وابسته که در این تحقیق، به عنوان معیاری برای تغییر عدم تقارن اطلاعاتی در نظر گرفته شده است، تعداد دفعات گردش سهام می باشد که عبارت است از حاصل تقسیم تعداد سهام مبادله شده یک شرکت بر تعداد سهام منتشر شده آن شرکت.

$$TURNOVER_i = \frac{NST}{NSO} \times 100$$

$$CTURNOVER = TURNOVER_{+t} - TURNOVER_{-t}$$

NST : تعداد سهام مبادله شده، NSO : تعداد سهام منتشر شده، $TURNOVER_{-t}$: تعداد دفعات گردش سهام در روز $-t$ ، $TURNOVER_{+t}$: تعداد دفعات گردش سهام در روز $+t$ و $CTURNOVER$: تفاضل تعداد دفعات گردش سهام.

روز $-t$ بر حسب مورد هر یک از روزهای رخداد هفتم یا پانزدهم قبل و روز $+t$ هر یک از روزهای رخداد هفتم یا پانزدهم بعد از برگزاری مجمع عمومی سالانه صاحبان سهام می باشد.

۵. آزمون فرضیه پژوهش

قبل از انجام آزمون های فرضیه ها، ابتدا باید توزیع داده های یک متغیر کمی مشخص شود. برای این کار از روش ناپارامتریک ساده ای بنام آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف (KS) استفاده می گردد. فرضیه های آماری جهت انجام این آزمون بدین ترتیب می باشد:

H_0 : توزیع تعداد دفعات گردش سهام نرمال است.

H_1 : توزیع تعداد دفعات گردش سهام نرمال نیست.

بر اساس آزمون نرمال بودن داده ها نوع آزمون آماری که بایستی داده ها با آن تجزیه و تحلیل شوند مشخص می گردد.

به منظور بررسی مستقل بودن هر یک از شرکت های انتخابی از لحاظ معیار تعداد دفعات گردش سهام، با یکدیگر، از آزمون مربع کای پیرسون استفاده خواهد شد. در آزمون استقلال، فرض H_0 همیشه نشان دهنده استقلال دو متغیر و فرض H_1 نقیض آن است [1]. بدین ترتیب، فرضیه های آماری جهت انجام این آزمون بدین ترتیب می باشد:

H_0 : شرکت های انتخابی از لحاظ تعداد دفعات گردش سهام از یکدیگر مستقل هستند.

H_1 : شرکت های انتخابی از لحاظ تعداد دفعات گردش سهام از یکدیگر مستقل نیستند.

سطح معنی داری بالای ۵ درصد به مفهوم استقلال هر یک از شرکت های انتخابی از لحاظ این معیار خواهد بود.

۵-۱. آزمون مقایسه میانگین دو نمونه وابسته

برای بررسی تاثیر اظهارنظر حسابرسی قبل و بعد از برگزاری مجمع عمومی سالانه صاحبان سهام، میانگین معیار تعداد دفعات گردش سهام مورد بررسی قرار می گیرد و بر حسب مورد برای داده های نرمال با استفاده از آزمون مقایسه زوجی، و برای داده های غیر نرمال با استفاده از آزمون علامت ویلکاکسون، وجود اختلاف معنی دار بین میانگین قبل و بعد از رویداد مورد مطالعه قرار می گیرد تا مشاهده شود که آیا انتشار گزارش حسابرسی منجر به واکنش سرمایه گذاران از طریق تاثیر بر حجم مبادلات خواهد شد یا خیر؟ سطح

معنی داری کمتر از ۵ درصد موجب پذیرش فرضیه H_1 ، یعنی وجود اختلاف معنی دار بین میانگین های قبل و بعد از رویداد می گردد.

۲-۵. آزمون مقایسه میانگین دو نمونه مستقل

معیار تعداد دفعات گردش سهام در دو گروه شرکت های با اظهارنظر مقبول و غیر مقبول مورد بررسی قرار گرفته و بر حسب مورد، داده های نرمال از طریق آزمون مقایسه زوجی، و داده های غیر نرمال با استفاده از آزمون ناپارامتریک کروسکال والیس، به منظور بررسی وجود اختلاف معنی دار بین میانگین تعداد دفعات گردش سهام شرکت های با اظهارنظر مقبول و شرکت های با اظهارنظر غیر مقبول مورد مطالعه قرار می گیرد تا مشخص شود که آیا سرمایه گذاران نسبت نوع اظهار نظر حساسی واکنش معنی دار نشان می دهند یا خیر؟ سطح معنی داری کمتر از ۵ درصد موجب پذیرش فرضیه H_1 ، یعنی وجود اختلاف معنی دار بین میانگین معیار تعداد دفعات گردش سهام شرکت های با اظهارنظر مقبول و شرکت های با اظهارنظر غیر مقبول می گردد.

۶. نتایج و یافته های پژوهش

نگاره ۱ اطلاعات مربوط به شرکت های نمونه را نشان می دهد.

نگاره ۱. تعداد شرکت های مورد بررسی به تفکیک نوع اظهار نظر حساسی

سال	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	کل سال ها
اظهار نظر مقبول	۸	۷	۱۳	۱۴	۱۵	۲۰	۱۵	۹۲
اظهار نظر غیر مقبول	۳۰	۲۶	۳۶	۲۳	۲۴	۳۴	۲۹	۲۰۲
مجموع	۳۸	۳۳	۴۹	۳۷	۳۹	۵۴	۴۴	۲۹۴

نگاره ۲ حاوی اطلاعات آمار توصیفی مربوط به متغیر وابسته می باشد.

نگاره ۲. آمار توصیفی مربوط به متغیر وابسته تحقیق

شرح	تفاضل دفعات گردش سهام	
بازه زمانی	۷ روزه	۱۵ روزه
تعداد	۲۹۴	۲۹۴

میانگین	۰/۰۵	-۰/۰۲
خطای معیار میانگین	۰/۰۳	۰/۰۶
میانه	۰/۰۰	۰/۰۰
نما	-۱/۴۴	۰/۰۰
انحراف معیار	۰/۴۴	۰/۹۶
واریانس	۰/۱۹	۰/۹۳
چولگی	۵/۹۲	۰/۹۶
ضریب کشیدگی	۵۷/۱۲	۵۳/۶۰
دامنه	۶/۳۲	۱۷/۵۷
کمترین	-۱/۴۴	-۷/۸۷
بیشترین	۴/۸۷	۹/۷۰

نتایج آزمون نرمال بودن متغیرهای وابسته تحقیق در نگاره ۳ ارائه شده است. با توجه به نتایج، با سطح اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت که اجزای خطا برای داده ها، به غیر از یک مورد، نرمال می باشد. علی رغم نرمال بودن این داده ها، با توجه به اینکه اندازه نمونه، مخصوصا نمونه اظهار نظرهای حسابرسی مقبول کوچک است، آزمون های ناپارامتریک کروسکال والیس و ویلکاکسون را به ترتیب برای آزمون میانگین دو نمونه مستقل و دو نمونه وابسته، مبنای کار قرار داده و به منظور انجام مقایسه، نتایج آزمون T دو نمونه مستقل و t زوجی نیز به همراه آنها ارائه می گردد.

نگاره ۳. سطح معنی داری مربوط به آماره Z آزمون نرمال بودن متغیر

وابسته تحقیق

سال	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	کل سالها
تفاضل دفعات	۰/۳۹۲	۰/۵۸۷	۰/۶۳۴	۰/۶۴۰	۰/۷۳۸	۰/۲۷۹	۰/۵۴۰	۰/۸۶۱
گردش سهام	۰/۲۶۴	۰/۳۵۴	۰/۸۴۵	۰/۷۹۱	۰/۴۴۹	۰/۰۶۳	۰/۹۶۰	۰/۰۲۸

نگاره ۴ آزمون فرض استقلال داده ها را به تفکیک دوره های ۷ روزه و ۱۵ روزه پیرامون برگزاری مجمع نشان می دهد. سطح معنی داری بدست آمده برای معیار فوق بالای ۵ درصد بوده و بنابراین با سطح اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت که شرکت های انتخابی از لحاظ معیار تعداد دفعات گردش سهام، از یکدیگر مستقل هستند.

نگاره ۴. سطح معنی داری مربوط به آزمون فرض استقلال داده ها

۱۵ روزه		۷ روزه		معیار
بعد از مجمع	قبل از مجمع	بعد از مجمع	قبل از مجمع	
۰/۲۴۲	۰/۲۴۱	۰/۲۴۲	۰/۲۴۲	تعداد دفعات گردش سهام

نگاره ۵ آزمون نرمال بودن متغیر تعداد دفعات گردش سهام را به تفکیک نوع اظهارنظر حسابرسی در دوره های ۷ روزه و ۱۵ روزه برگزاری مجمع، ارائه می کند با توجه به اینکه بطور کلی، سطح معنی داری، کمتر از سطح خطای مورد نظر (۰,۰۵) می باشد، بنابراین با سطح اطمینان ۹۵ درصد، اجزای خطا برای این دوره ها نرمال نیست.

نگاره ۶ آزمون تفاوت در تعداد دفعات گردش سهام در دوره های ۷ روزه را به تفکیک نوع اظهارنظر حسابرسی ارائه می کند. سطح معنی داری، بیشتر از سطح خطای مورد نظر (۰,۰۵) می باشد، بنابراین با سطح اطمینان ۹۵ درصد هیچ گونه تفاوت معنی داری در تعداد دفعات گردش سهام در دوره های ۷ روزه این سال ها، وجود نداشته است.

نگاره ۵. سطح معنی داری آزمون نرمال بودن تعداد دفعات گردش

سهام

۱۵ روزه		۷ روزه		نوع اظهارنظر	سال
بعد از مجمع	قبل از مجمع	بعد از مجمع	قبل از مجمع		
۰/۱۹۱	۰/۰۰۱	۰/۰۲۱	۰/۱۸۶	مقبول	۱۳۸۰
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	غیرمقبول	
۰/۰۰۴	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	مقبول	۱۳۸۱
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	غیرمقبول	

۰/۰۱۵	۰/۰۱۲	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	مقبول	۱۳۸۲
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	غیرمقبول	
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	مقبول	۱۳۸۳
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۱۶	غیرمقبول	
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	مقبول	۱۳۸۴
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	غیرمقبول	
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	مقبول	۱۳۸۵
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	غیرمقبول	
۰/۰۷۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۳	مقبول	۱۳۸۶
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	غیرمقبول	
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	مقبول	کل سال ها
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	غیرمقبول	

**نگاره ۶. آزمون تفاوت در تعداد دفعات گردش سهام در دوره های ۷ روزه
به تفکیک نوع اظهارنظر**

نتیجه	سطح معنی داری		تفاوت	میانگین تعداد دفعات گردش		نوع اظهارنظر	سال
	ویلیکاکسون	t زوجی		قبل از مجمع	بعد از مجمع		
غیر معنی دار	۰/۱۶۱	۰/۴۰۹	-۰/۰۳۵۷۳	۰/۰۶۸۳۲	۰/۱۰۴۰۵	مقبول	۱۳۸۰
غیر معنی دار	۰/۹۹۲	۰/۹۴۲	-۰/۰۰۲۹۶	۰/۰۹۸۴۴	۰/۱۰۱۴۰	غیرمقبول	
غیر معنی دار	۰/۱۷۶	۰/۴۵۸	۰/۱۴۳۴۲	۰/۱۹۹۰۸	۰/۰۵۵۶۷	مقبول	۱۳۸۱
غیر معنی دار	۰/۱۷۴	۰/۱۳۷	۰/۰۸۲۰۶	۰/۲۳۵۰۶	۰/۱۵۳۰۰	غیرمقبول	
غیر معنی دار	۰/۸۶۱	۰/۴۴۹	۰/۱۹۲۸۰	۰/۳۲۷۶۲	۰/۱۳۴۸۲	مقبول	۱۳۸۲
غیر معنی دار	۰/۸۵۰	۰/۷۰۵	۰/۰۱۶۲۲	۰/۱۱۰۴۷	۰/۰۹۴۲۵	غیرمقبول	
غیر معنی دار	۰/۴۷۰	۰/۲۷۱	۰/۴۱۴۵۶	۰/۴۷۶۴۵	۰/۰۶۱۸۹	مقبول	۱۳۸۳
غیر معنی دار	۰/۶۰۵	۰/۰۷۷	۰/۱۴۹۵۸	۰/۲۲۶۹۲	۰/۰۷۷۳۴	غیرمقبول	

مقبول	۰/۰۶۶۴۱	۰/۰۹۳۶۶	۰/۰۲۷۲۶	۰/۰۵۸۹	۰/۱۹۱	غیر معنی دار	۱۳۸۴
غیر مقبول	۰/۰۶۱۴۲	۰/۱۵۲۱۲	۰/۰۹۰۷۰	۰/۰۶۴	۰/۱۷۹	غیر معنی دار	
مقبول	۰/۱۶۱۵۷	۰/۰۵۷۶۹	-۰/۱۰۳۸۷	۰/۱۷۸	۰/۴۳۳	غیر معنی دار	۱۳۸۵
غیر مقبول	۰/۱۲۷۹۰	۰/۰۸۴۹۶	-۰/۰۴۲۹۴	۰/۴۴۹	۰/۱۲۶	غیر معنی دار	
مقبول	۰/۰۶۵۰۸	۰/۰۶۶۸۹	۰/۰۰۱۸۰	۰/۹۶۳	۰/۸۶۵	غیر معنی دار	۱۳۸۶
غیر مقبول	۰/۰۶۳۲۲	۰/۱۲۶۹۳	۰/۰۶۳۷۲	۰/۲۵۹	۰/۲۵۶	غیر معنی دار	
مقبول	۰/۰۹۸۳۱	۰/۱۷۸۶۱	۰/۰۸۰۲۹	۰/۲۵۰	۰/۹۱۰	غیر معنی دار	کل سالها
غیر مقبول	۰/۰۹۸۲۶	۰/۱۴۱۰۰	۰/۰۴۲۷۴	۰/۰۳۷	۰/۲۹۹	غیر معنی دار	

نگاره ۷ آزمون فرضیه برای دوره ۷ روزه را ارائه می کند. سطح معنی داری برای آزمون F در سال های ۱۳۸۲ و ۱۳۸۳ از 5 درصد کوچکتر است، پس با ضریب اطمینان 95 درصد می توان فرض صفر ($H_0: \sigma^2_1 = \sigma^2_2$) مبنی بر یکسان بودن واریانس ها را رد نمود، پس برای این سال ها سطح معنی داری که برای آزمون t نشان داده شده است، با فرض عدم تساوی واریانس دو نمونه آماری منطبق است. همچنین بر اساس آزمون نا پارامتریک کروسکال والیس، سطح معنی داری مشخص شده برای تمام سال ها چه بصورت مقطعی و چه تجمعی بیشتر از سطح خطای مورد نظر (۰,۰۵) می باشد، بنابراین با سطح اطمینان ۹۵ درصد هیچ تفاوت معنی داری میان شرکت های با اظهار نظر حسابرسی مقبول و غیرمقبول، از لحاظ تعداد دفعات گردش سهام در دوره های ۷ روزه این سال ها، وجود نداشته و فرضیه H_1 با توجه به سطح معنی داری مشاهده شده، رد می گردد.

نگاره ۸ آزمون تفاوت در تعداد دفعات گردش سهام در دوره های ۱۵ روزه را به تفکیک نوع اظهار نظر حسابرسی ارائه می کند. سطح معنی داری بدست آمده، بیشتر از سطح خطای مورد نظر (۰,۰۵) بوده، بنابراین با سطح اطمینان ۹۵ درصد هیچ گونه تفاوت معنی داری در تعداد دفعات گردش سهام در دوره های ۱۵ روزه این سال ها، وجود نداشته است.

نگاره ۷. آزمون فرضیه برای دوره ۷ روزه

نتیجه	سطح معنی داری		آماره F		تفاوت	میانگین تفاضل دفعات گردش		سال
	ک-والیس	آزمون T	سطح	مقدار		غیرمقبول	مقبول	
رد فرضیه	۰/۱۶۳	۰/۶۸۷	۰/۶۷۹	۰/۱۷۴	-۰/۰۳۲۷۷	-۰/۰۰۲۹۶	-۰/۰۳۵۷۳	۱۳۸۰
رد فرضیه	۰/۵۹۷	۰/۶۵۹	۰/۲۶۱	۱/۳۱۰	۰/۰۶۱۳۶	۰/۰۸۲۰۶	۰/۱۴۳۴۲	۱۳۸۱
رد فرضیه	۰/۶۶۷	۰/۴۹۲	۰/۰۲۱	۵/۶۸۴	۰/۱۷۶۵۸	۰/۰۱۶۲۲	۰/۱۹۲۸۰	۱۳۸۲
رد فرضیه	۰/۶۸۴	۰/۴۸۵	۰/۰۳۱	۵/۰۳۲	۰/۲۶۴۹۸	۰/۱۴۹۵۸	۰/۴۱۴۵۶	۱۳۸۳
رد فرضیه	۰/۷۰۷	۰/۳۷۶	۰/۳۷۴	۰/۸۱۰	-۰/۰۶۳۴۴	۰/۰۹۰۷۰	۰/۰۲۷۲۶	۱۳۸۴
رد فرضیه	۰/۴۷۴	۰/۵۱۴	۰/۳۸۷	۰/۷۶۰	-۰/۰۶۰۹۳	-۰/۰۴۲۹۴	-۰/۱۰۳۸۷	۱۳۸۵
رد فرضیه	۰/۴۹۶	۰/۴۵۴	۰/۴۴۷	۰/۵۹۰	-۰/۰۶۱۹۱	۰/۰۶۳۷۲	۰/۰۰۱۸۰	۱۳۸۶
رد فرضیه	۰/۶۹۸	۰/۶۰۴	۰/۰۴۰	۴/۲۴۹	۰/۰۳۷۵۵	۰/۰۴۲۷۴	۰/۰۸۰۲۹	کل سالها

نگاره ۸. آزمون تفاوت در تعداد دفعات گردش سهام در دوره های ۱۵ روزه به تفکیک

نوع اظهارنظر

نتیجه	سطح معنی داری		تفاوت	میانگین تعداد دفعات گردش		نوع اظهارنظر	سال
	ویلکاکسون	t زوجی		بعد از مجمع	قبل از مجمع		
غیر معنی دار	۰/۶۷۴	۰/۳۸۷	-۰/۱۵۳۱۹	۰/۰۸۶۸۴	۰/۲۴۰۰۳	مقبول	۱۳۸۰
غیر معنی دار	۰/۳۶۰	۰/۸۹۶	-۰/۰۵۶۶۱	۰/۳۴۹۰۰	۰/۴۰۵۶۱	غیرمقبول	
غیر معنی دار	۰/۲۳۷	۰/۳۶۷	۰/۰۵۱۸۸	۰/۰۷۸۴۸	۰/۰۲۶۶۰	مقبول	۱۳۸۱
غیر معنی دار	۰/۷۷۰	۰/۷۱۳	-۰/۰۷۱۶۱	۰/۲۳۸۴۳	۰/۳۱۰۰۴	غیرمقبول	
غیر معنی دار	۰/۱۰۱	۰/۱۱۱	۰/۰۳۲۵۹	۰/۰۷۴۳۹	۰/۰۴۱۸۰	مقبول	۱۳۸۲
غیر معنی دار	۰/۱۰۶	۰/۸۵۸	-۰/۰۲۷۱۶	۰/۱۶۵۵۹	۰/۱۹۲۷۶	غیرمقبول	
غیر معنی دار	۰/۴۲۲	۰/۲۹۹	۰/۲۶۰۱۹	۰/۲۷۰۱۸	۰/۰۰۹۹۹	مقبول	۱۳۸۳
غیر معنی دار	۰/۸۵۸	۰/۸۵۸	۰/۰۰۲۹۰	۰/۰۵۵۵۸	۰/۰۵۲۶۸	غیرمقبول	
غیر معنی دار	۰/۸۶۵	۰/۷۹۴	۰/۰۱۰۷۲	۰/۰۶۱۸۸	۰/۰۵۱۱۶	مقبول	۱۳۸۴
غیر معنی دار	۰/۵۸۷	۰/۲۲۱	-۰/۲۷۸۷۵	۰/۱۰۸۴۷	۰/۳۸۷۲۲	غیرمقبول	

مقبول	۰/۰۳۴۴۰	۰/۰۷۴۳۷	۰/۰۳۹۹۸	۰/۰۲۸۶	۰/۰۱۱۷	غیر معنی دار	۱۳۸۵
غیرمقبول	۰/۰۱۲۹۸۷	۰/۰۱۰۷۰۳	۰/۰۲۲۸۴-	۰/۰۷۶۳	۰/۰۴۰۷	غیر معنی دار	
مقبول	۰/۰۱۱۰۷۷	۰/۰۳۷۸۸	۰/۰۷۲۸۹-	۰/۰۱۶۰	۰/۰۳۹۴	غیر معنی دار	۱۳۸۶
غیرمقبول	۰/۰۵۶۱۳	۰/۰۱۳۸۱۰	۰/۰۸۱۹۸	۰/۰۴۱۷	۰/۰۹۵۷	غیر معنی دار	
مقبول	۰/۰۶۴۲۰	۰/۰۹۷۵۸	۰/۰۳۳۳۸	۰/۰۴۲۹	۰/۰۶۳	غیر معنی دار	کل سالها
غیرمقبول	۰/۰۲۱۶۴۲	۰/۰۱۶۹۰۹	-۰/۰۴۷۳۳	۰/۰۵۵۳	۰/۰۷۰۸	غیر معنی دار	

نگاره ۹ آزمون فرضیه برای دوره ۱۵ روزه را ارائه می کند. سطح معنی داری بدست آمده برای آزمون F در سال های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ از 5 درصد کوچکتر است، پس با ضریب اطمینان 95 درصد می توان فرض صفر ($H_0: \sigma^2_1 = \sigma^2_2$) مبنی بر یکسان بودن واریانس ها را رد نمود، پس برای این سال ها سطح معنی داری که برای آزمون t نشان داده شده ، با فرض عدم تساوی واریانس دو نمونه آماری منطبق می باشد. همچنین بر اساس آزمون نا پارامتریک کروسکال والیس، سطح معنی داری مشخص شده برای تمام سال ها چه بصورت مقطعی و چه تجمعی بیشتر از سطح خطای مورد نظر (۰,۰۵) می باشد، بنابراین با سطح اطمینان ۹۵ درصد هیچ گونه تفاوت معنی داری میان شرکت های با اظهار نظر حسابرسی مقبول و غیرمقبول، از لحاظ تعداد دفعات گردش سهام در دوره های ۱۵ روزه این سال ها، وجود نداشته و فرضیه H_1 رد می گردد.

نگاره ۹. آزمون فرضیه برای دوره ۱۵ روزه

نتیجه	سطح معنی داری		آماره F		تفاوت	میانگین تفاضل دفعات گردش		سال
	ک-والیس	آزمون T	سطح	مقدار		غیرمقبول	مقبول	
رد فرضیه	۰/۰۲۲۳	۰/۰۹۱۰	۰/۰۶۴۱	۰/۰۲۲۱	-۰/۰۹۶۵۸	-۰/۰۵۶۶۱	-۰/۰۱۵۳۱۹	۱۳۸۰
رد فرضیه	۰/۰۵۰۹	۰/۰۷۴۵	۰/۰۲۱۷	۱/۰۵۹۰	۰/۰۱۲۳۴۹	-۰/۰۷۱۶۱	۰/۰۵۱۸۸	۱۳۸۱
رد فرضیه	۰/۰۵۷۱	۰/۰۸۱۴	۰/۰۳۱۹	۱/۰۱۳	۰/۰۵۹۷۵	-۰/۰۲۷۱۶	۰/۰۳۲۵۹	۱۳۸۲
رد فرضیه	۰/۰۳۸۹	۰/۰۳۰۵	۰/۰۱۹	۶/۰۷۲	۰/۰۲۵۷۲۹	۰/۰۰۲۹۰	۰/۰۲۶۰۱۹	۱۳۸۳

رد فرضیه	۰/۶۲۴	۰/۲۱۱	۰/۰۴۲	۴/۴۲۶	۰/۲۸۹۴۷	-۰/۲۷۸۷۵	۰/۰۱۰۷۲	۱۳۸۴
رد فرضیه	۰/۱۱۹	۰/۵۴۲	۰/۳۳۱	۰/۹۶۳	۰/۰۶۲۸۱	-۰/۰۲۲۸۴	۰/۰۳۹۹۸	۱۳۸۵
رد فرضیه	۰/۵۱۲	۰/۲۸۶	۰/۵۷۲	۰/۳۲۴	-۰/۱۵۴۸۶	۰/۰۸۱۹۸	-۰/۰۷۲۸۹	۱۳۸۶
رد فرضیه	۰/۱۰۹	۰/۵۰۷	۰/۰۷۲	۳/۲۶۵	۰/۰۸۰۷۱	-۰/۰۴۷۳۳	۰/۰۳۳۳۸	کل سالها

۷. بحث و نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات

در این تحقیق، به منظور ارزیابی محتوای اطلاعاتی اظهارنظر حسابرسی در بازار سرمایه، تفاوت بین اظهارنظر حسابرسی مقبول و غیرمقبول، از لحاظ تاثیر بر تعداد دفعات گردش سهام مورد بررسی قرار گرفت. این تحقیق، بر مبنای نمونه ای از تمام شرکت های پذیرفته شده بورس و با استفاده از دو دوره زمانی که در تحقیقات متعددی برای بررسی واکنش نسبت به یک اعلان و تغییر در عدم تقارن اطلاعاتی به کار رفته اند، به مورد اجرا گذاشته شد. با استفاده از آزمونهای قبل و بعد از رویداد، ابتدا به بررسی تاثیر هر یک از اظهار نظرها، در قبل و بعد از برگزاری مجمع عمومی سالانه صاحبان سهام پرداخته شد. نتایج مربوط به آزمونهای تعداد دفعات گردش سهام تفاوت معنی داری را برای هیچ یک از اظهارنظرها در دوره های در نظر گرفته شده نداشت.

محتوای اطلاعاتی یک اعلان عمومی ممکن است به طرق مختلف ثابت شده باشد. هولتاسن و ورچیا (۱۹۹۰) در بررسی تاثیر مطلع بودن و تاثیر توافق عمومی، تاثیر مطلع بودن را به عنوان درجه ای که سرمایه گذاران در زمان انتشار اطلاعات مطلع تر می شوند، تعریف می کنند و معتقدند همانطور که آگاهی (مطلع بودن) درباره دارایی پرمخاطره (یعنی سهام) بالا می رود، قیمت تحقق یافته محتمل است که بیشتر از قیمت مورد انتظار باشد. این حرکت در تحقق قیمت توسط افزایش تقاضاهای سرمایه گذاران، همچنان که آنها آگاه تر شده و تلاش می کنند تا پرتفولیوی خود را متعادل کنند، ایجاد می گردد. در نتیجه این افزایش تقاضا موجب افزایش حجم مبادله می شود. از سوی دیگر، آنان تاثیر توافق عمومی را به عنوان میزان توافق میان سرمایه گذاران در زمان انتشار اطلاعات تعریف کرده و بر این باورند که حجم مبادله افزایش/کاهش می یابد همچنان که تاثیر توافقات

پائین / بالا می رود. تحت شرایط ثابت، افزایش توافقات بر کم بودن تنوع نظر میان سرمایه گذاران دلالت دارد. در نتیجه، زمانی که سرمایه گذاران اطلاعات منتشر شده را به گونه ای همگن تفسیر می کنند، حجم مبادلات کاهش خواهد یافت. بطور کلی، هردو جنبه توافق عمومی و مطلع بودن، در یک اعلان اطلاعات وجود دارند و هردو بر حجم مبادله تاثیر می گذارند. خالص تاثیر بر حجم مبادله، به خنثی کننده یا تقویت کننده بودن این دو تاثیر، بستگی خواهد داشت [15]. این موضوع با بررسی تعداد دفعات گردش سهام در دوره های ۷ روزه و ۱۵ روزه به تفکیک نوع اظهارنظر حسابرسی مورد آزمون قرار گرفت. اما نتایج بیانگر هیچ گونه تفاوت معنی داری در دوره های مذکور نبود، بنابراین می توان نتیجه گرفت که در مورد انتشار اظهارنظر حسابرسی، ممکن است که تاثیر توافق عمومی و تاثیر مطلع بودن اثر همدیگر را خنثی کرده باشند. البته وجود وقفه های بین خرید و فروش سهام در طی سالهای انجام تحقیق و تغییرات آن را نمی توان بر نتایج حاصل بی تاثیر دانست. بطوری که بین سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۰، ۴ روز و نیز طی سالهای ۱۳۸۷-۱۳۸۵، ۳ روز بین زمان خرید و فروش سهام وقفه وجود داشته است. نتایج این تحقیق با مطالعه امین و همکاران (۱۹۹۴) که معتقدند برای یک اظهارنظر مشروط، انتظار می رود که تاثیر توافق عمومی بر تاثیر مطلع بودن چیرگی داشته باشد، مطابقت ندارد. از سوی دیگر نتایج این تحقیق مطابق با مطالعات بر مبنای مدل بازار سلطانی (۲۰۰۰)، و تاهیناکیس و همکاران (۲۰۱۰) می باشد. بر پایه نتایج این تحقیق به سازمان حسابرسی و جامعه حسابداران رسمی کشور، پیشنهاد می شود تا در خصوص افزایش آگاهی سهامداران با مزایای استفاده از گزارش حسابرسی، با بورس اوراق بهادار همکاری های لازم را داشته باشند و همچنین از آنجایی که براساس استانداردهای حسابرسی، سطح اهمیت تعیین کننده نوع اظهارنظر می باشد، افشای این سطوح اهمیت در گزارش های حسابرسی می تواند موجب همسویی نظر حسابرسان با سایر همپیشگان در شرایط مشابه و همچنین استفاده کنندگان از این گزارش ها شود.

با توجه به نتایج بدست آمده از این تحقیق، جهت انجام تحقیقات آتی می توان پیشنهاد هایی به شرح ذیل ارائه نمود:

۱- بررسی تاثیر انواع بندهای شرط و تکرار بندهای شرط گزارش حسابرسی بر تعداد دفعات گردش سهام. ۲- بررسی تاثیر انواع بندهای شرط و تکرار بندهای شرط گزارش حسابرسی بر سایر معیارهای نقدشوندگی سهام همچون شکاف نسبی قیمت سهام و عمق مظنه سهام. ۳- بررسی تاثیر شروط صادر شده گزارش حسابرسی برای اولین بار، بر نقدشوندگی سهام.

از محدودیت‌های این تحقیق می‌توان به عدم برابری تعداد شرکت‌های با اظهار نظر مقبول با شرکت‌های با اظهار نظر مشروط و عدم کنترل برخی از عوامل موثر بر نتایج تحقیق، از جمله متغیرهایی چون شرایط سیاسی، وضعیت اقتصاد جهانی و ... که خارج از اختیار محقق بوده است، اشاره کرد که ممکن است نتایج تحقیق را تحت الشعاع قرار داده باشند.

۸. منابع

۱. آذر، ع. و مومنی، م.، (۱۳۸۴)، **آمار و کاربرد آن در مدیریت**، انتشارات سمت، جلد دوم.
۲. خاتمی، م.، (۱۳۷۶)، "تاثیر شروط حسابرسی بر قیمت سهام و بر تحلیل صورتهای مالی سالانه توسط کارگزاران بورس اوراق بهادار تهران"، رساله دکتری رشته حسابداری، تهران واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی.
۳. دلیرانی، م.، (۱۳۷۹)، "بررسی علل صدور گزارشات حسابرسی غیر مقبول در سازمان حسابرسی"، پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.

۴. ستایش، محمد حسین، جمالیان پور، مظفر، (۱۳۸۸)، "بررسی رابطه نسبت های مالی و

متغیرهای غیرمالی با اظهار نظر حسابرس"، **تحقیقات حسابداری**، شماره ۲، تابستان

۵. کمیته تدوین استانداردهای حسابرسی، (۱۳۸۵)، تهران، سازمان حسابرسی.

6. Al-Thuneibat, A. A., Ahmad Khamees, B. and Al-Fayoumi, N. A., (2008), "The Effect of Qualified Auditors, Opinions on Share Prices: Evidence from Jordan", **Managerial Auditing Journal**, Vol. 23, No. 1, PP. 84-101.
7. Ameen, C., Elsie, C. M. and Guffey, M. D., (1994), "Information content of the qualified audit opinions for over-the-counter firms", **Journal of Business Finance & Accounting**, Vol. 21, No. 7, PP. 997-1011.
8. Ball, R. J., Walker, R. and Whittred, G., (1979), "Audit qualifications and share prices", **ABACUS**, Vol. 15, PP. 23-34.
9. Chen, C. J. P., Srinidhi, B., and Xijia, S., (2007), "Effect of Auditing on Variability of Returns and Trading Volume", **The Effects of Auditing: An Empirical Examination**.
10. Chow, C. W. and Rice, S. J., (1982), "Qualified Audit Opinions and Share Prices - An Investigation Auditing", **A Journal of Practice & Theory**, Vol. 1, PP. 35-53.

11. Craswell, A. T., (1985), "Studies of information content of qualified audit reports", **Journal of Business, Finance and Accounting**, Vol. 12, No. 1.
12. Dodd, P., Dopuch, N., Holthausen, R. and Leftwich, R., (1984), "Qualified audit opinions and stock prices: information content, announcement dates, and concurrent disclosures", **Journal of Accounting and Economics**, Vol. 6, No. 1, PP.3-38.
13. Dopuch, N., Holthausen, R. W. and Leftwich, R. W., (1986), "Abnormal stock returns associated with media disclosures of 'subject to' qualified audit opinions", **Journal of Accounting and Economics**, Vol. 8, No. 1, PP. 93-117.
14. Elliott, J. A., (1982), "Subject to audit opinions and abnormal security returns", **Journal of Accounting Research**, Vol. 20, Part II.
15. Firth, M., (1978), "Qualified audit reports: their impact on investment decisions", **Accounting Review**, Vol. 53, No. 3.
16. Holthausen, R. W. and Verrecchia, R. E., (1990), "The Effect of Informedness and Consensus on Price and Volume Behavior", **The Accounting Review**, Vol. 65, PP. 191-208.
17. Loudder, M. L., Khurana, I. K., Sawyers, R. B., Cordery, C., Johnson, C., Lowe, J. and Wunderle, R., (1992), "The

- Information Content of Audit Qualifications. Auditing", **A Journal of Practice and Theory**, Vol. 11, PP. 69-82.
- 18.Soltani, B., (2000), "Some Empirical Evidence to Support the Relationship between Audit Reports and Stock Prices - The French Case", **International Journal of Auditing**, Vol. 4, Issue 3, PP. 269-291.
- 19.Tahinakis, P., Mylonakis, J., Daskalopoulou, E., (2010), "An Appraisal of the Impact of Audit Qualifications on Firms' Stock Exchange Price Fluctuations", **Enterprise Risk Management**, ISSN 1937-7916, Vol. 1, No. 1: E5.

The Effect of Audit Opinion Type on Stock's transaction volume in Tehran Stock Exchange

Mohammad Noorzad Dolatabadi (Ph.D.)

Jahangir Jodeiri Naggashkar (M.A.)

Abstract

This study is conducted for evaluating the effect of audit opinion type on turnover, in order to investigate information content of unqualified and qualified audit opinion. For this aim, we examined a sample of companies listed on the Tehran Stock Exchange by using [-7, +7] and [-15, +15] event windows around annual general meeting for the period 2001–2007. Based on the conclusion of this study, although numbers of qualified audit opinion were more than unqualified, evaluation of effect of audit opinion on turnover, revealed no difference between unqualified and qualified audit opinions. These results indicate that although, in general, market may make difference between audit opinion but this difference can not change transaction volume.

Key words: Audit opinion type, Turnover, Information content